) लोकसहभाग हे शाश्वत विकासाचे एक महत्वाचे तत्व आहे .
) मूलभूत मानवी मूल्य समाजातील राहणीमनचा दर्जा वाढवितात.
) पर्यावरण -हासाचा समुद्री जीवांवर परिणाम होत नाही .
) प्रांतवाद हे आक्रमकता आणि हिंसाचाराचे एकमेव कारण आहे .
नागरी सुविधांच्या अभावामुळे वैयक्तिक ताण निर्माण होतो .
) तणावाची कारणे सर्व व्यक्तींमध्ये एकसारखी नसतात.

) जागतिकीकरणाचा औद्योगिक क्षेत्रावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा . १५

किंवा

ठदारीकरण म्हणजे काय ? त्याचे लाभ व मर्यादा विषद करा .
) मानवी हक्कांची व्याख्या करून त्यांच्या प्राचीन ते आधुनिक काळापर्यंतच्या उगम व उत्क्रांतीची चर्चा करा . १५

किंवा

शाश्वत विकास संकल्पना स्पष्ट करा .
) पर्यावरण -हासाच्या मानवी जीवनावर होणाऱ्या परिणामांचे वर्णन करा . १५

किंवा

तणाव म्हणजे काय ? तणावाचे प्रकार स्पष्ट करा
) व्यक्तिमत्व विकासात सामाजिकीकरणाचे घटक महत्वाची भूमिका कशी बजावतात? १५

किंवा

टिपा लिहा . (कोणत्याही ३)

जागतिकीकरणाचा जीवनशैलीवरील परिणाम
स्थलांतराची कारणे
अन्न साखळी
तणावावरील उपाय
मास्लोचा आत्मपुर्तीचा सिद्धांत

H 05117 III 01

Duration: 2.30 Hours

N.B : (1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 (a) Choose the correct alternative (any eight) (08)

(1) The term ---------- refers to freedom to business enterprises from excessive governm control.

(Globalization, Liberalization, Disinvestment)

(2) The only important motive of all ---------- companies is to maximize their profit.

(Private, Public, Co-operative)

(3) Human rights are derived from the principle of ---------- law.

(Government, Natural, Judicial)

(4) ---------- is the study of all living systems in relation to their environment.

(Ecology. Biology, Physiology)

(5) Acid rain is one of the harmful effect of ---------- pollution.

(Air, Water, Noise)

(6) Meat -eating animals are called as ----------

(Herbivorous, Carnivorous, Omnivorous)

(7) Working with the farmer's by corporate firms and sharing the profit is known as ----------

(Contract farming, Corporate farming, Private farming)

(8) ---------- is the situation in which two or more parties feel themselves in opposition.

(Stress, Conflict, Frustration)

(9) According to Maslow there are ---------- human needs.

(Two, Three, Five)

(10)Hassels of everyday life are ---------- stressors.

(Individual, Organisational, Background)

(B) Write True or False (any seven) (0

(i) IT has made communication simple and less expensive.

(ii)Globalization has resulted in increased ratio of contractual workers to total workers.

(vi) Basic human values helps to improve standard of living in a society.

(vii)Environment degradation does not affect marine life.

(viii) Regionalism is the only cause of aggression and violence.

(ix) Lack of civic amenities is an individual stressor.

(x) Causes of stress may not be same for every individual.

Q.2)(A) Explain the impact of globalization on industrial sector (15)

OR

(B)What is liberalization? State its benefits and limitations

Q.3)(A) Define Human Rights and discuss the origin and evolution of human rights from ancient to modern period. (15)

OR

(B) Explain the concept of sustainable development.

Q.4)(A) Illustrate the impact of environment degradation on human life (15)

OR

(B)What is stress? Explain the type of stress.

Q.5)(A) How does factors of socialization plays an important role in personality development? (15)

OR

(B) Write short notes (any three)

1. Impact of globalization on life style
2. Causes of migration
3. Food chain
4. Coping with stress
5. Maslow's theory of self actualization

प्र.१) **अ) योग्य पर्याय निवडा. (कोणतेही आठ)**

१) ---------- ही संज्ञा शासनाच्या अतिरिक्त नियंत्रणापासून व्यवसायांना स्वातंत्र्य दे
(जागतिकीकरण , उदारीकरण , निर्गुंतवणूक)

2) ------ या सर्व कंपन्यांचा महत्तम नफा मिळवणे हाच हेतु आहे.
(खाजगी , सार्वजनिक , सहकारी)

3) मानवी हक्क हे -------- कायद्याच्या तत्वापासून मिळालेले आहेत .
(सरकारी , नैसर्गिक, न्यायिक)

4) सर्व जीवांचा त्यांच्या पर्यावरणाशी असलेल्या सबंधाचा अभ्यास म्हणजे --------
(परिस्थितिकी, जीवशास्त्र, शरीरशास्त्र)

५) आम्ल वर्षा हा ------ प्रदूषणाचा घातक परिणाम आहे .
(हवा, पाणी , ध्वनी)

६) मांस खाणाऱ्या प्राण्यांना ------ असे म्हणतात.
(तृणभक्षक , मांसभक्षक ,सर्वभक्षक)

७) शेतकऱ्यांच्या सहकार्याने कंपन्यांनी केलेली शेती आणि यातून मिळालेला नफा वा
घेण्याच्या पद्धतीला
======= म्हणतात.
(करार शेती , कंपनी शेती, खाजगी शेती)

८) ------ ही अशी स्थिती आहे की जिच्यामध्ये दोन किंवा अधिक पक्ष एकमेकांना वि
समजतात.
(ताण, संघर्ष , नैराश्य)

९) मास्लो यांच्यामते मानवाच्या गरजा ------ आहेत.
(दोन, तीन , पाच)

१०) दैनंदिन जीवनातल्या समस्यांना---------- ताणकारक असे म्हणतात.
(वैयक्तिक, संघटनात्मक, पार्श्व)

ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा . (कोणतेही ७)

१) माहिती तंत्रज्ञानाने संदेशन सोपे व कमी खर्चिक केले आहे .

२) जागतिकीकरणामुळे कंत्राटी कामगारांच्या प्रमाणात एकूण कामगार वर्गाच्या संदर्भात
झाली आहे.

३) राज्यघटनेच्या कलम २३ अनुसार अस्पृश्यतेचे निर्मूलन झाले आहे .

४) 'सकारात्मक ताण' या करिता 'यूस्ट्रेस' ही संज्ञा वापरतात.

प्र.१	अ)	रिकाम्या जागी योग्य शब्द भरा. (कोणतेही आठ)	८
	१.	उत्तर दिशा ——— प्रकारच्या असतात.	
	२.	भारतीय सैन्यात ——— कमांड आहेत.	
	३.	विसर्जन ही आज्ञा ——— साठी दिली जाते.	
	४.	सलामी शस्त्रमध्ये ——— हरकती असतात.	
	५.	.२२ रायफलची मॅगझीन क्षमता ——— राउन्ड इतकी असते.	
	६.	सलामी शस्त्र हे ——— ना दिले जाते.	
	७.	ड्रिल ——— प्रकारची असते.	
	८.	नकाशे ——— प्रकारचे असतात.	
	९.	INSAS चे पूर्ण नाव ——— आहे.	
	१०.	कंम्पास ——— प्रकारचे असतात.	
	ब)	खालील विधाने चूक की बरोबर ते सांगा. (कोणतेही सात)	७
	१.	कुत्र्याच्या चावण्याने प्लेग फैलावतो.	
	२.	मनुष्याच्या शरीरात २१० हाडे असतात.	
	३.	आर्मी डे दरवर्षी १५ जानेवारीला साजरा केला जातो.	
	४.	स्लो मार्च हे प्रमुख व्यक्तीच्या समोर पायलटींग करताना आवश्यक असते.	
	५.	पीछे मुडमध्ये ९० अंश वळावे लागते.	
	६.	वर्ड ऑफ कमांड तीन भागांमध्ये विभागलेले असते.	
	७.	बीबी का मकबरा हा आग्रामध्ये स्थित आहे.	
	८.	MMG च्या ॲम्युनेशन बेल्टमध्ये २६५ राउंड असतात.	
	९.	अंमबुश दोन प्रकारचे असतात.	
	१०.	कंम्पासच्या सहाय्याने खरी उत्तर दिशा शोधता येते.	
प्र.२	अ)	आपत्तीचे वर्गीकरण कसे करतात ते उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करा.	७
	ब)	नागरी उत्तरदायित्व म्हणजे काय ते उदाहरणाद्वारे स्पष्ट करा.	८
		किंवा	
	अ)	सिव्हील डीफेन्स ऑरगनायझेशनचा राज्यस्तरीय क्रमवार आलेख स्पष्ट करा.	७
	ब)	समाजाच्या उन्नतीसाठी एन. सी. सी. चे योगदान लिहा.	८
प्र.३	अ)	पाण्यामुळे व कीटकामुळे पसणाऱ्या रोगांपासून कसे संरक्षण करू शकाल ते स्पष्ट करा.	७
	ब)	सलामी शस्त्रची कारवाई विस्तृत स्पष्ट करा.	८
		किंवा	
	अ)	HIV / AIDS चा पासून संरक्षण करण्यामध्ये युवकांचे योगदान लिहा.	७
	ब)	.२२ रायफलची सफाई विस्तृतपणे लिहा.	८
प्र.४	अ)	फायरिंग मधील विविध अवस्था लिहा.	७
	ब)	लाईनतोड व विसर्जन यातील फरक स्पष्ट करा.	८
		किंवा	
	अ)	'जनधन' योजने विषयी माहिती लिहा.	७
	ब)	समाजातील दुर्बल घटकांच्या गरजाचा स्पष्ट करा.	८
प्र.५		खालील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.	१५
	१.	नकाशांचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.	
	२.	प्रिझमॅटीक कंम्पास व त्याचे उपयोग स्पष्ट करा.	
	३.	सेक्शन फॉरमेशन कोणत्या प्रकारचे आहेत ते स्पष्ट करा.	

N.B. 1.All questions are compulsory .
2.Figures to the right indicates full marks .

Q1) fill in the blanks (any Eight) (08)

1. North is of ---------- types.
2. There are ---------- commands in Indian Army.
3. Visarjan is a word of command for---------- .
4. Salami Shastra has ---------- no. of movements.
5. Magzine capacity of 022 rifle is ---------- Rounds.
6. Salami Shastra is given to all ---------- .
7. Drill is of ----- type.
8. There are ---------- types of maps.
9. INSAS stands for _____ .
10. Compass is of _____ types .

Q1 B) State the following statements are true or false.(Any Seven) (07)

1. Plague is transmitted by dog bite.
2. There are 210 bones in human body.
3. Army day is celebrated on 15th January every year.
4. 'Slow march' is required during important parades like pilot marching in front of VIP .
5. 'Piche mur' involves a 90 degree turn.
6. A word of command consists of three parts .
7. 'Biwi ka Makhbara' is located at agra .
8. The capacity of ammunition in a belt of MMG is 265 rounds.
9. There are two types of Ambush.
10. We can find out True North with the help compass .

Q2 A) How are disasters classified? Explain each of them with an example . (07)

Q2B) What is civil responsibility ? Explain in details. (08)

OR.

Q2 A Deaw a flow chart of civil Defense Organization at state level. (07)

Q2B) Roll of NCC in improvement of society. (08)

Q3A) What preventive steps can be taken to stop the spread of A) Insect borne diseases. B)Water borne diseases. (07)

Q3B) Explain the process of ' Salami Shastra' (08)

OR

Q3 A) Role of the youth in preventing HIV /Aids. (07)

Q 3 B) How .22 Rifle is clean write in detail. (08)

Q4A) Explain the various positions of firing. (07)

Q4 B) Write the difference between Dismissing and falling out . (08)

OR

Q 4 A) Explain in details Jana Dhana Yojna. (07)

Q 4 B) Explain the needs of weaker sections of society. (08)

Q 5 Answer any 3 following questions (15)

1. Explain the various types of maps .
2. Explain prismatic compass and its uses .
3. 3. Explain various section formations .
4. Explain various types of grounds.
5. Explain methods of Judging distance.

II05101IV44

समय - ३ घंटे कुल अंक - १००

सूचना १. सभी प्रश्न छुडाना अनिवार्य है।
२. दाहिने ओर के अंक पूर्ण अंक दर्शाते है ।
३. स्पष्ट एवं सुवाच्च लेखन अपेक्षित है।

प्र. १ निम्नलिखित अवतरणों के संदर्भसहित व्याख्या स्पष्ट कीजिए। (२४)

अ) हर किसी की यही अभिलाषा है कि वह दूसरों को कुछ उपदेश दे, मगर खुद किसी भी उपदेश पर अमल करने को वह तैयार नहीं है।

अथवा

मानव-समुदाय को कम्प्यूटर - शिक्षा देना एक बहुत बड़ा व्यवसाय बनने जा रहा है।कम्प्यूटर से मानव-ज्ञान सही अर्थ में एक महाशक्ति बनने जा रहा है।

ब) " सच्चे समाजसेवी के लिए विनयशील होना पहली शर्त होती है पलक। हमें उपकृत होना चाहिए उन लोगों का, जो हम पर विश्वास करते हैं, हमें कुछ करने का मौका देते हैं और हमें हमारी सार्थकता का अहसास दिलाते हैं।"

अथवा

"हम तो जंगल के टिमटिम करते जुगनू हैं। जो जलते-बुझते रहते हैं। बस, टिमटिमा सकते हैं, कोई स्थायी रोशनी नहीं दे सकते।"

प्र.२ निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए। (३०)

अ 'बदलू' कुम्हार की जीवन-व्यथा को स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'बाईस वर्ष बाद ' रेखाचित्र को स्पष्ट कीजिए |

ब) 'जंगल के जुगनू' उपन्यास की कथावस्तु अपने शब्दों में लिखिए।

अथवा

डॉ. पलक शिवशंकरन का चरित्र-चित्रण कीजिए।

प्र. ३ निम्नलिखित प्रश्न में से किसी एक का उत्तर दीजिए । (१५)
'बालक मूलशंकर से लेकर स्वामी दयानंद' तक के इस महान चरित्र को स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'जंगल के जुगनू' उपन्यास की नायिका डॉ. देवांगी का चरित्र-चित्रण कीजिए।

प्र. ४ टिप्पणियाँ लिखिए । (१६)

अ) 'एक मूर्ति-कथा' व्यंग्य कहानी के कामना प्रसाद ।

अथवा

'मकड़ी का जाला 'एकांकी के मि-चन्द्रभान ।

ब) 'जंगल के जुगनू' डॉ. पलक का परिवार ।

अथवा

सुरजभान तथा अशोक बाफना ।

प्र. ५ निम्नलिखित प्रश्नों के एक वाक्य में उत्तर दीजिए। (१५

१.. रामधारी सिंह दिनकर ने कौनसा निबंध लिखा है?

२. कौनसा लोभ मनुष्य को पतित बनाता है?

३. 'रधिया' किसकी पत्नी थी ?

४. 'बाईस वर्ष बाद ' यह गद्य का कौनसा प्रकार है?

५. स्वामी दयानंद ने किसे अपना गुरू बनाया था?

६. शंकर पुणतांबेकर ने कोनसी व्यंग्य कहानी लिखी है?

७. मि. भोलानाथ की प्रेमिका कौन थी?

८. ओंकारेश्वर के नजदीक से कौनसी नदी बहती है ?

९. देवेश ठाकुर का प्रसिद्ध उपन्यास कौनसा है?

१०. डॉ. पलक की बडी बहन का नाम क्या था?

११. डॉ. देवांगी के ससुर कौन थे ?

१२. अशोक बाफना के पिता का नाम क्या था?

१३. डॉ. पलक कौनसे कॉलेज में पढाती थी?

१४ डॉ. देवांगी के बेटे का नाम क्या था?

१५ 'हम तो जंगल के टिमटिमाते जुगनू है- ऐसा कौन कहती है?

II230412 46E

Time: 3 hrs **Marks: 100**

N.B. All questions are compulsory.

Q.1 Write short notes explaining **any four** of the following. 20

a. Adventure Novel
b. Children's Fiction
c. Mystery Novel
d. Plot of a Novel
e. Novella
f. Science Fiction

Q.2 Attempt **any one** of the following: 20

a. Describe the impact of the Great Pearl on the life of Kino and Juana in the novella *The Pearl* by John Steinbeck.
b. Critically appreciate the character of Kino in the novella *The Pearl* by John Steinbeck.

Q.3 Answer **any one** of the following. 20

a. Comment on the central theme of *The Financial Expert* by R.K. Narayan
b. Bring out the significance of the title *The Financial Expert* by R.K. Narayan

Q.4 Explain **any two** of the following 20

a. The pearl buyers in the novella *The Pearl* by John Steinbeck.
b. Kino's dreams for Koyotito in *The Pearl* by John Steinbeck.
c. Importance of family in *The Pearl* by John Steinbeck.
d. End of the novella *The Pearl*

Q.5 Write short notes on **any two** of the following. 20

a. Dr.Pal in *The Financial Expert* by R.K.Narayan.
b. Margaya's son in *The Financial Expert* by R.K.Narayan.
c. Margaya as a financial wizard of Malgudi in *The Financial Expert* by R.K.Narayan.
d. Margaya's passion for money in *The Financial Expert* by R.K.Narayan.

II23041245E

वेळ -३ तास

एकूण गुण- १००

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १ अ) साहित्यातील ललितगद्य ही संकल्पना सविस्तर स्पष्ट करा. २०

किंवा

ब) ललित गद्याची वैशिष्टे व उप-प्रकार लिहा .

प्रश्न २ अ) परिपूर्ति या ललित लेखसंग्रहाची वैशिष्ट्ये सविस्तर सांगा. २०

किंवा

ब) प्रेमाची रीत व जुळी मुले या लेखावर चर्चा करा .

प्रश्न ३ अ) चर्चबेल या लेखसंग्रहातील निसर्ग आणि मानवी जीवनाचा वेध ग्रेस यांनी कसा घेतला आहे, ते साधार लिहा . २०

किंवा

ब) रोशनची गाणी व चर्चबेल या लेखातील जाणिवा तुमच्या शब्दात लिहा.

प्रश्न ४) प्रत्येक गटातून **एक** टीप लिहा . ३०

अ गट - १) मराठी ललित गद्याची परंपरा २) ललित गद्य व कथा यातील फरक
ब गट - १) स्त्री व संस्कृती या लेखातील जाणीव २) परिपूर्ति लेखाचा आशय
क गट - १) नेपाळीचे गॉड प्रॉमिस लेखातील भावना २) तांदूळ मोजणाऱ्या मुली : आशय

प्रश्न ५) पुढील प्रश्ननांची एका वाक्यात उत्तरे लिहा. **(कोणतेही पाच)** १०

१) वेड्याच्या इस्पितळात कोण काम करीत असे ?
२) मुलांचे संरक्षण करणाऱ्या घराला काय झाले आहे ?
३) मराठ्यांचा मठ्ठपणा या लेखातील पाटलांनी सावकारास काय द्यायचे नाकारले ?
४) जर्मनीत प्रेम व्यक्त करण्याची रीत कसी आहे ?
५) चिमण्या या लेखात घर मालकास कसली हुरहुर लागली आहे ?
६) बाहुलीचा मृत्यू या लेखातील मुलाचे नाव काय ?
७) चर्चबेल हा लेखसंग्रह कोणत्या गायकास अर्पण केला आहे ?
८) माधव गोडघाटे यांचे टोपण नाव काय ?

II23041136E

वेळ : ३ तास

एकुण गुण: १००

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १ ला अ) 'काव्यरंग' मधील स्त्रीवादी कवितांची आशयदृष्टया चर्चा करा. २० गुण
किंवा आ) 'काव्यरंग' मधील जागतिकीकरणाचा प्रभाव दर्शविणाऱ्या कवितांचा परामर्श घ्या.

प्रश्न २ रा अ) 'काव्यरंग' संग्रहाचे वाङ्मयीन विशेष विशद करा. २० गुण
किंवा, आ) 'लोंढयात माणसांच्या' या कवितेचे गाझल म्हणून रसग्रहण करा.

प्रश्न ३ रा अ) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा लिहा. १० गुण
१) 'बापुजींना उद्देशून .... ' कवितेचा आशय व संदेश.
२) 'शोध—' जातीभेदाची क्रूरता व्यक्त करणारी कविता.
३) 'आंधोळ न केलेला पाऊस' कवितेतील दु:ख.
४) 'ते बघा त्या तिथं .....!'— राजकीय रूपकात्मक कविता.

प्रश्न ४ था अ) महाविद्यालयातील कला मंडळाचा वार्षिक अहवाल मांडणारे इतिवृत्त लिहा. १० गुण
किंवा आ) कोकण पूरग्रस्त निधी जमविण्याबाबत जळगाव रोटरी क्लबने बोलावलेल्या विशेष सभेचे इतिवृत्तलेखन करा.

प्रश्न ५ वा वर्तमानपत्रासाठी पुढीलपैकी एका विषयावर जाहिरातलेखन करा. १० गुण
अ) घडयाळ किंवा, आ) रंगाची (पेंटस्ची) जाहिरात.

प्रश्न ६ वा खालील उताऱ्यावरील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

अ) संयम हा भारतीय संस्कृतीचा आत्मा आहे. संयमावरच भारतीय संस्कृती उभारलेली आहे. आपण शंकराच्या देवळात जातो. बाहेर कासवाची मूर्ती असते. त्या कासवाचे दर्शन घेतल्याशिवाय शिवाकडे— मृत्युंजयाकडे — जाता येणार नाही आणि कासव म्हणजे काय? कासव म्हणजे संयमाची मूर्ती. ते आपले सारे अवयव क्षणात आत घेते व क्षणात बाहेर काढते. स्वत:च्या विकासास अवसर असेल तर सारे अवयव बाहेर आहेत. स्वत:च्या विकासास धोका असेल तर सारे अवयव आत आहेत. असे हे कासव भारतीय संस्कृतीने गुरूस्थानी मानले आहे. देवाकडे जायचे असेल तर कासवाप्रमाणे स्वत:च्या इंद्रियांचे स्वामी व्हा. वाटेल तेव्हा इंद्रिये स्वाधीन राखता आली पाहिजेत. ज्याला जगाचे स्वामी व्हायचे असेल त्याने आधी स्वत:चे स्वामी झाले पाहिजे. ज्याला देव आपलासा करून घ्यायचा आहे त्याने स्वत:चे मन आधी ताब्यात घ्यावयास पाहिजे.

— साने गुरूजी

प्रश्न : (१) भारतीय संस्कृतीचा आत्मा कोणता? ०१ गुण
(२) शंकराचे दर्शन घेण्यापूर्वी कोणाचे दर्शन घ्यावे लागते? ०३ गुण
(३) कासवाला संयमाची मूर्ती असे का म्हटले आहे? ०३ गुण
(४) वरील उताऱ्यातून कोणता संदेश दिला आहे? ०३ गुण

प्रश्न ६ वा आ) शेतकीतून मिळालेले 'थोडे' सुद्धा 'बहू' आहे. कारण ते थोडे झाले तरी नवीन पैदाशीचे आहे. बुद्धी विकण्याचे व्यवसाय करून धनाचे ढीग 'मेळवले, तरी त्यात नवीन कमाई नाही. द्रव्याचे नुसते स्थलांतर आहे. त्यामुळे एक पिशवी भरल्याने दुसरी रिकामी होण्यापलीकडे जगाच्या समृद्धीत भर अशी पडत नाही. परंतु, शेतकऱ्याच्या कमाईच्या हरएक कणात साक्षात लक्ष्मीचा निवास आहे. लक्ष्मी निराळी, पैसा निराळा ! पैसा काय—चोरीने मिळतो, लुटीने मिळतो, सट्टेबाजीने मिळतो, लबाडीने मिळतो, तोंडपाटिलकीने मिळतो, दंडुक्याने मिळतो, लोफांनी मिळतो, राजाच्या शिक्क्याने मिळतो आणि कशाने मिळत नाही? पण लक्ष्मीचा एक कणही मिळवण्याचे सामर्थ्य कोणत्याही पंडिताच्या तोंडपाटिलकीत नाही, कोणत्याही दादगोबाच्या दंडुक्यात नाही किंवा कोणत्याही राजेश्वराच्या शिक्क्यात नाही.

— विनोबा भावे

प्रश्न : (१) विनोबा भावे यांना लक्ष्मीचा निवास कोठे आढळतो ? ०२ गुण
(२) कोणत्या व्यवसायात पैशाचे केवळ स्थलांतर होते ? ०२ गुण
(३) शेतकीतून मिळालेले 'थोडे' सुद्धा 'बहु' कसे? ०४ गुण
(४) उताऱ्याला योग्य शीर्षक दया. ०२ गुण

प्रश्न ७ वा प्रश्न क्र. ६ मधील कोणत्याही एका उताऱ्याचा १/३ सारांश लिहा. १० गुण

प्रश्न ८ वा पुढीलपैकी एका विषयावर निबंध लिहा. १० गुण
१) वाचनाचा छंद २) प्रसारमाध्यमे विद्यार्थ्यांना बिघडवतात का?

समय : ३ घंटे | II05|30III37 | पूर्णांक : १००

सूचना : १) सभी प्रश्न अनिवार्य है |

२) उत्तर पुस्तिका पर प्रश्न क्रमांक / उपप्रश्न क्रमांक अवश्य लिखे |

प्रश्न – १) निम्नलिखित अवतरणों की सन्दर्भ सहित व्याख्या कीजिए | २०

अ) "आँसू-आँसू संपत्ति बने,
भावुकता ही भगवान हुई,
भीतर या बाहर से टूटे केवल उनकी पहचान हुई,
गीत ही लिखो गीत ही जियो, मेरा अंतिम संदेश रहा |"

अथवा

" ऊँच-नीच का ज्ञान नहीं था छुआछूत किसने जानी?
बनी हुई थी वहाँ झोपड़ी और चीथडों में रानी |"

आ) "जो बातें बाप-दादे के जमाने से चली आयी है, उन्हें भी झूठा बताते है |"

अथवा

" मत जा, मत ले जा मेरे बच्चे को, मत ले जा !"

प्रश्न२) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए | ३०

अ) 'हम जरूर जीतेंगे' कविता में कवि ने मानवीय आशावाद को किस प्रकार चित्रित किया है ?

अथवा

'कागज कलम और स्याही' कविता का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए |

आ) 'हेरिटेज' कहानी के माध्यम से लेखक ने अस्थाई कर्मचारियों के साथ होने वाले अन्याय को किस प्रकार उजागर किया है?

अथवा

'दादी अम्मा' कहानी के अम्मा की चारित्रिक विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए |

प्रश्न ३) निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए | १०

अ) 'हम पंछी उन्मुक्त गगन' के कविता का भावार्थ | **अथवा** 'आया वसंत' कविता में प्रकृति चित्रण |

आ) 'सजा' कहानी की आशा | **अथवा** 'पाँचवा बेटा' कहानी की कथावस्तु |

प्रश्न ४) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर **एक** वाक्य में लिखिए | १०

१. खरीदी संपत्ति पर कौन पहरा देता है?
२. नारी की मुट्ठी में क्या बंद है?
३. अपने नियती का निर्माता कौन है?
४.'मन कितना अभिनय शेष' रहा कविता के कवि कौन हैं?

५. पंछी कहाँ का जल पीना पसंद करते हैं?
६. पिताजी रात में बगीचे में क्या ढूँढने जाते थे?
७. वासुदेव के लिए कमरे में चाय कौन लाता था?
८. आशा के अनुसार कौन लोग लुटेरे होते हैं?
९. रामजीदास के छोटे भाई का नाम क्या था?
१०.'सजा' कहानी के रचनाकार कौन है?

प्रश्न – ५) निम्नलिखित विषयों में से किसी **एक** विषय पर निबंध लिखिए। १०
१.आज की भारतीय नारी। २. 'दहेज' एक सामजिक समस्या।
३.एक अकाल पीडित किसान की आत्मकथा। ४.सिनेमा का समाज पर प्रभाव।

प्रश्न क्र.६ अ) सूचना के अनुसार निम्नलिखित प्रश्नो के उत्तर लिखिए।
१.निम्नलिखित शब्दों के विलोमार्थी शब्द लिखिए - इधर, खुशी। ०२
२.निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची शब्द लिखिए- पवन, माँ। ०२
३.निम्नलिखित शब्दों के वचन परिवर्तन कीजिए - बच्चा, दुकान। ०२
४.निम्नलिखित शब्दों के लिंग परिवर्तन कीजिए- दादा,आदमी। ०२
५.निम्नलिखित मुहावरों का अर्थ लिखकर वाक्य में प्रयोग कीजिए – ०२
i.आँखे लाल होना। ii. विलाप करना।
आ) निम्नलिखित अपठित गद्यांश पढकर पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए। १०

मेहनती विद्यार्थी सालभर नियम-पूर्वक अपनी पढ़ाई पर ध्यान देते हैं। हर रोज अपना गृहपाठ पूरा करते हैं। पाठशाला में पढ़ाई के साथ खेलकूद में भी बराबर हिस्सा लेते हैं। परीक्षा आने पर भी इनका यही सिलसिला जारी रहता है। उनको रात-भर जागना नहीं पड़ता। वे आत्मविश्वास से परीक्षा भवन में पहुँचते हैं। उत्साह से लिखते हैं। परीक्षा फल के दिन भी वे निश्चिंत रहते हैं। वे अच्छे अंक पाकर उत्तीर्ण होते हैं। ऐसे विद्यार्थी जीवन में भी यशस्वी होते हैं। आलसी विद्यार्थी आवारापन में अपना समय गवाता आता है। पढ़ाई पर उनका ध्यान नहीं रहता हैं। परीक्षा नजदीक आने पर वे जी-जान से मेहनत करते हैं। साल भर में भी नहीं किया वह दस-पन्द्रह दिनों में करने की कोशिश करते हैं। परीक्षा भवन में जाने का उनमें उत्साह नहीं रहता। प्रश्न-पत्र देखकर उनके हाथ काँपने लगते हैं। गला सूख जाता है। परीक्षा फल के दिन उनके होश उड़ जाते हैं। जो होना था वही हो जाता है, वह अनुत्तीर्ण हो जाते हैं।

प्रश्न. १. मेहनती विद्यार्थी अपनी पढ़ाई कैसे करते हैं?
२. मेहनती विद्यार्थी परीक्षा भवन में कैसे पहुँचते हैं?
३. आलसी विद्यार्थी किसमें अपना समय गवाते ?
४. जीवन में कौन-से विद्यार्थी यशस्वी होते हैं?
५. परीक्षाफल देखकर किसके होश उड़ जाते हैं?

****

II23041029E

Time: 3 Hours Marks: 100

N. B. 1. All questions are compulsory and carry equal marks.
2. Use of map stencil and simple calculator is allowed.
3. Draw sketches and diagrams wherever necessary.
4. Attach appendix page 1 to the answer book.

Q.No.1.Attempt any two questions from the following: (20)

a. Give the definition of Environmental Geography and state nature and importance of it.
b. Write a detail note on relationship of environmental geography with other sciences.
c. Describe in detail the man's interaction with environment.

Q. No.2. Attempt any two questions from the following: (20)

a. Write in detail meaning and structure of Ecosystem.
b. Write in brief Food chain and food web with neat diagrams.
c. Give the classification of ecosystem and explain desert ecosystem.

Q. No.3. Attempt any two questions from the following: (20)

a. Discuss the causes and effects of water pollution.
b. Give an account of the acid rain.
c. Write in detail Chipko Andolan in India.

Q. No.4. Attempt any two questions from the following: (20)

a. Give the definition of natural resource and explain meaning and importance of it.
b. With the help of suitable example give the types of natural resources.
c. Write note on the biodiversity in India.

Q. No.5. A. Mark and name the following features at the most appropriate location in the outline map of the World (Refer appendix page 1). (10)

1. Any two areas of desert ecosystem – one from Australia and another from Asia
2. Acid rain regions of Asia and Europe
3. Tropical grassland areas- one from South America and one from Africa
4. A natural gas producing country and a coal producing country
5. Any two biodiversity hotspot regions in the world

B. Study the thematic map given to you and answer the following questions. (Refer appendix page 2).

1. Give theme of the map. (01)
2. State cartographic technique used in the map. (01)
3. Name the state having highest literacy rate and why? (03)
4. Name any four states having lowest literacy rate. (02)
5. What is the literacy rate in Andaman Nicobar islands, Tamilnadu and Maharashtra? (03)

II 23041029 E

वेळ: ३ तास (मराठी रूपांतर) गुण: १००

सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत आणि सर्वांना समान गुण आहेत.
२. नकाशा आराखडा आणि साधा कॅलक्युलेटर वापरण्यास अनुमती आहे.
३. आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.
४. नकाशा परिशिष्ठ पान १ उत्तर पत्रिकेस जोडा.

प्र क्र. १ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ पर्यावरण व्याख्या दया आणि त्याची स्वरूप व महत्व सांगा.

ब. पर्यावरण भूगोलाचा इतर शस्त्रांशी असलेल्या संबंधावर सविस्तर लिहा.

क. मानव – पर्यावरण परस्पर संबंध विस्तृत वर्णन करा.

प्र. क्र. २. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ. परिसंस्थेचा अर्थ आणि त्याची रचना विस्ताराने लिहा.

ब. सुबक आकृत्यांच्या सहाय्याने अन्न साखळी व अन्न जाळी थोडक्यात लिहा.

क. परिसंस्थेचे वर्गीकरण द्या आणि वाळवंटी परिसंस्था स्पष्ट करा.

प्र. क्र. ३. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ. जल प्रदूषणाची कारणे व परिणाम यावर चर्चा करा.

ब. अम्ल पर्जन्य यावर वृतांत द्या.

क. भारतातील 'चिपको आंदोलन' विस्ताराने लिहा.

प्र. क्र. ४. खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (२०)

अ. नैसर्गिक साधन संपत्तीची व्याख्या द्या आणि त्याचा अर्थ व महत्व स्पष्ट करा.

ब. योग्य उदाहरणांच्या सहाय्याने नैसर्गिक साधन संपत्तीचे प्रकार द्या.

क. भारतातील जैवविविधता यावर टिप लिहा.

प्र. क्र.५. अ. तुम्हास पुरविलेल्या जगाच्या नकाशात खालील बाबी योग्य ठिकाणी दाखवा व नावे द्या (परिशिष्ट पान १ चा संदर्भ घ्या). (१०)

१ वाळवंटी परिसंस्थाची दोन क्षेत्रे – एक ऑस्ट्रेलियातील व दुसरे आशियातील
२ आशिया व यूरोप मधील आम्ल पर्जन्य प्रदेश
३ उष्ण कटिबंधीय गवताळ प्रदेश – एक दक्षिण अमेरिकेतील आणि एक आफ्रिकेतील
४ एक नैसर्गिक वायु उत्पादक देश आणि एक दगडी कोळसा उत्पादक देश
५ जगातील कोणतेही दोन जैवविविधता संवेदनशील (hotspot) प्रदेश

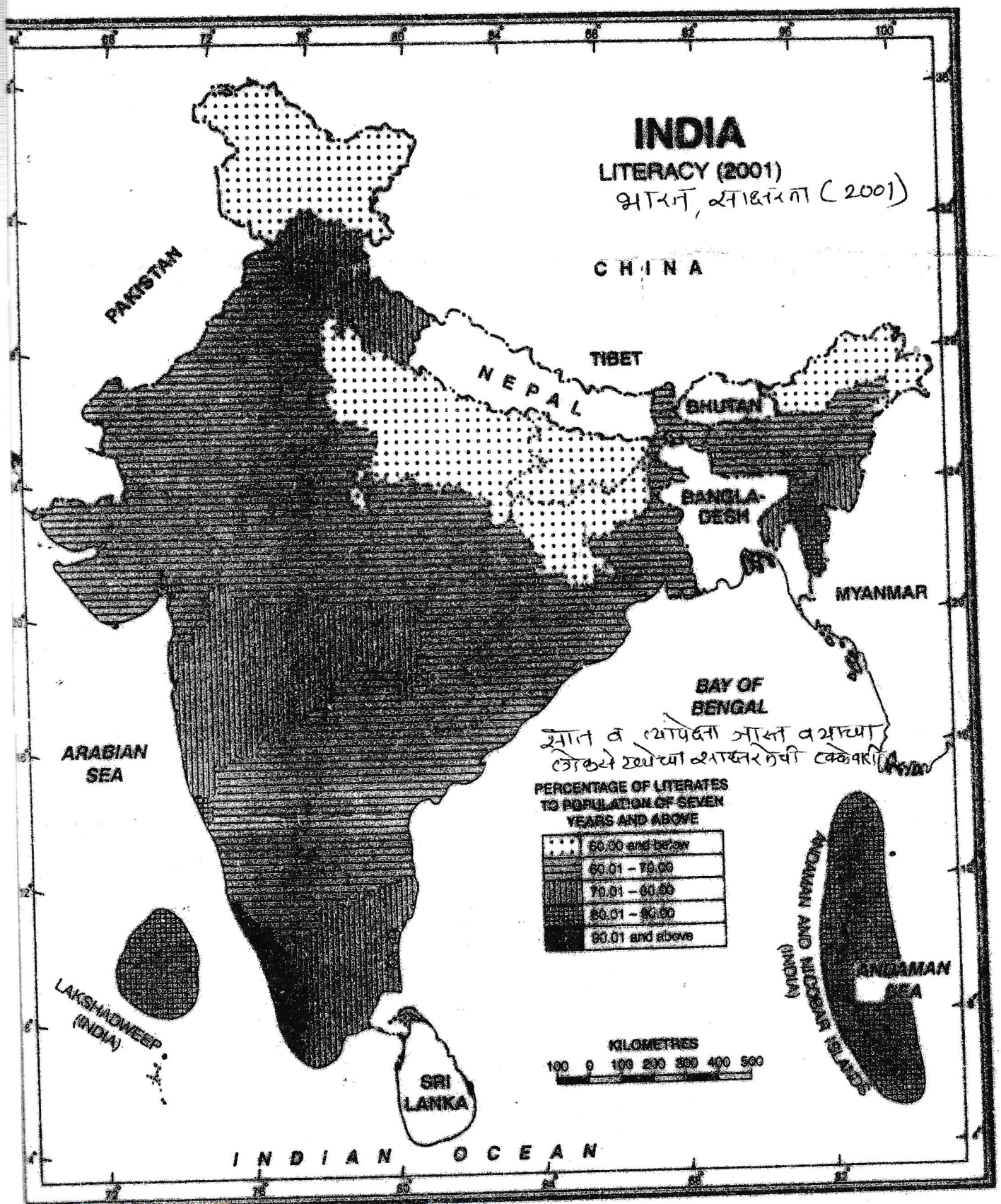
ब. तुम्हास पुरविलेल्या विषयवार नकाशाचा अभ्यास करा व खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (परिशिष्ट पान २ चा संदर्भ घ्या).

१. नकाशाचा विषय द्या. (१)
२. नकाशात वापरलेले नकाशाशास्त्रीय तंत्र सांगा. (१)
३. सर्वात जास्त साक्षरता असलेल्या राज्याचे नाव द्या आणि त्याचे कारण सांगा. (३)
४. सर्वात कमी साक्षरता असलेल्या च्यार राज्यांची नावे द्या. (२)
५. अंदमान निकोबार बेटे, तमिळनाडू व महाराष्ट्रात साक्षरता दर किती आहे. (३)

THEMATIC MAP

II05124III22

Time : 3 Hours Marks : 100

N. B. : (1) All questions are compulsory.
(2) Each question carries 20 marks.
(3) Draw neat diagrams wherever necessary.
(4) Use of simple calculator is allowed.

Q.1 Attempt any TWO of the following. (20)
a) Explain the concept of Total Production (TP), Average product (AP) and Marginal Product (MP) with help of diagram.
b) Explain the law of variable proportion.
c) Discuss the properties of iso quants.

Q.2 Attempt any TWO of the following. (20)
a) Complete the following table.

Production units	TFC	TVC	TC	AFC	AVC	ATC	MC
0	100	-					
1	100	50					
2	100	90					
3	100	120					
4	100	140					
5	100	160					
6	100	190					
7	100	230					

b) Derive Long-run average cost curve with help of short – run average cost curves.
c) Explain the relationship between Total Revenue (TR), Average Revenue (AR) and Marginal Revenue (MR) under Monopoly.

Q.3 Attempt any TWO of the following. (20)
a) Critically evaluate the marginal productivity theory.
b) Discuss the Ricardian theory of rent.
c) Explain the lonable fund theory of interest.

Q.4 Attempt any TWO of the following. (20)
a) Explain the conditions of equilibrium of a firm under perfect competition with help of MR.MC approach.
b) Explain the short – run equilibrium of a firm under perfect competition in case of super normal profit.
c) Discuss the features of monopolistic competition.

Q.5 Write notes on any TWO of the following. (20)
a) Production function.
b) Opportunity cost.
c) Risk bearing theory of Profit.
d) Short run equilibrium of a monopolist firm.

XXXXX OOOOO XXXXX

मराठी रूपांतर

वेळ ३ तास गुण : १००

सूचना : १) सर्व प्रश्नांची उत्तरे लिहीणे अनिवार्य आहे.
२) प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण आहेत.
३) आवश्यक त्या ठिकाणी आकृत्या काढा.
४) साध्या गणक यंत्राचा (Calculator) वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्र. १ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २० गुण
अ) आकृतीच्या मदतीने एकुण उत्पादन, सरासरी उत्पादन व सीमान्त उत्पादन या संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) बदलत्या प्रमाणाचा नियम स्पष्ट करा.
क) सम उत्पादन वक्रांच्या वैशिष्टयांची चर्चा करा.

प्र. २ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २० गुण
अ) खालील दिलेला तक्ता पूर्ण करा.

उत्पादन नग संख्या	TFC	TVC	TC	AFC	AVC	ATC	MC
0	100	-					
1	100	50					
2	100	90					
3	100	120					
4	100	140					
5	100	160					
6	100	190					
7	100	230					

TFC : एकुण स्थिर खर्च TVC : एकुण बदलता खर्च TC : एकुण खर्च
AFC : सरासरी स्थिर खर्च AVC: सरासरी बदलता खर्च ATC: सरासरी एकुण खर्च
MC : समान्त खर्च

ब) अल्पकानीन सरासरी खर्च वक्रांच्या मदतीने दिर्घकालीन सरासरी खर्च वक्र काढा.
क) मक्तेदारीतील एकुण प्राप्ती, सरासरी प्राप्ती व सीमान्त प्राप्ती यामधील संबंध स्पष्ट करा.

प्र. ३ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २० गुण
अ) सीमान्त उत्पादकता सिध्दांताचा टिकात्मक मूल्यमापन करा.
ब) रिकार्डोच्या खंडाच्या सिध्दांताची चर्चा करा.
क) व्याजाचा कर्जाऊ निधी चा सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्र. ४ खालील पैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २० गुण
अ) सीमान्त प्राप्ती (MR) सीमान्त खर्च (MC) दृष्टीकोनाच्या मदतीने पूर्ण स्पर्धेतील उत्पादन पेढीच्या संतुलनाच्या अटी स्पष्ट करा.
ब) पूर्णस्पर्धेतील उत्पादन पेढी चा असाधारण नफया च्या संदर्भात अल्पकानीन संतुलन स्पष्ट करा.
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेच्या वैशिष्टयांची चर्चा करा.

प्र. ५ खालील पेकी कोणत्याही दोहों वर टिपा लिहा. २० गुण
अ) उत्पादन फलन.
ब) संधीत्याग खर्च.
क) नफयाचा धोका पत्कारण्याचा सिध्दांत.
ड) मक्तेदारी उत्पादन पेढी चा उल्पकालीन संतुलन.

XXXXX OOOOO XXXXX

II 05121 III 14

Semester II (FYBA) Examination March 2020

Class:-FYBA

Marks:-100 Time:-3.00 Hr.

N.B 1. All questions are compulsory.

2. All questions carry equal marks.

3. Figures to the right indicates marks to the sub questions

01. Answer any two of the following.

a) Explain the contribution of Ramkrishna Mission in socio religious reforms. 10

b) Discuss the importance of Aligarh movement in creating social awareness. 10

c) Trace the consequences of social reform movements. 10

02. Answer any two of the following.

a) Write an essay on the development of education in India during 20^{h} century. 10

b) Review the development of Marathi press in 19th century. 10

c) Give an account of the road transport development in India. 10

03 Answer any two of the following.

a) Bring out the nature of Mahalvari revenue system. 10

b) Examine the wealth drain theories in India. 10

c) Elaborate the significance of growth of large scale industry. 10

04 Answer any two of the following.

a) Analyse the nature emancipation of Women. 10

b) Comment on the dalit movement after Dr. B.R.Ambekdkar. 10

c) Write a note on Tribal uprising. 10

05 Write short notes (any Two)

a) Satyashodhak Samaj. 10

b) Development of communication in India. 10

c) Causes of deindustrialisation. 10

d) Features of peasants' movement. 10

मराठी अनुवाद

सुचना – १. सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

३. उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

०१ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) सामाजिक व धार्मिक सुधारणांतील रामकृष्ण मिशनचे योगदान स्पष्ट करा. १०

ब) सामाजिक जागृती निर्माण करण्यात अलिगढ चळवळीच्या महत्त्वाची चर्चा करा. १०

क) सामाजिक सुधारणा चळवळींच्या परीणामांचा मागोवा घ्या. १०

०२ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) २० व्या शतकातील भारतातील शैक्षणिक प्रगतीवर निबंध लिहा. १०

ब) १९ व्या शतकातील मराठी वृत्तपत्रांच्या विकासाचे परीक्षण करा. १०

क) भारतातील रस्ते वाहतूकीच्या विकासाचे वर्णन करा. १०

०३ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) महालवारी महसूल पध्दतीचे स्वरूप सांगा. १०

ब) भारतातील संपत्तीच्या निसाःरण सिध्दांतांचे परीक्षण करा. १०

क) मोठया उद्योगांच्या वाढीचे महत्त्व तपशिलवार कथन करा. १०

०४ खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) स्त्रीसक्षमीकरणाच्या स्वरूपाचे विश्लेषण करा. १०

ब) डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांचे नंतरच्या दलित चळवळीवर भाष्य करा. १०

क) आदिवासी उठावावर टिप लिहा. १०

०५ टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

१. सत्यशोधक समाज. १०

२. भारतातील संदेशवहातील विकास. १०

३. अनौद्योगिकरणाची कारणे. १०

४. शेतकरी चळवळीची वैशिष्टये. १०

Time : 3 Hrs

II05121III15

Marks : 100

N.B.:

1) All questions are compulsory.
2) Every questions has equal marks.
3) Figures in the right indicates the full marks.
4) Use simple calculator is allowed.

Q.1) Attempt any two of the following

A) What are the milestones in language development in children? (10)

B) Explain the process of decision making. What are the factors influence on decision making? (10)

C) What is intelligence? Explain concept and nature of intelligence (10)

Q.2) Attempt any two of the following

A) Explain any two theories of motivation. (10)

B) Discuss relationship between social network and need to belong. (10)

C) What is emotion? Explain cannon-Bard theory of emotion. (10)

Q.3) Attempt any two of the following.

A) Explain personality and psychodynamic theory of personality. (10)

B) Elaborate trait theory of personality. (10)

C) Discuss benefits of self esteem. (10)

Q.4) Attempt any two of the following.

A) i) Calculate mean median and mode for the following score. (07)

25,21,12, 3, 17, 18, 21, 21, 42, 19, 31, 36, 34, 12, 12, 21.

ii) What is mean and mode? (03)

B) Calculate standard Deviation, range for the following scores and Z score for the (10)

25, 20, 21, 30, 16, 20, 27, 24, 15, 11, 15, 11.

C) Explain the use of statistics in psychology. (10)

Q.5) Attempt any two of the following

A) Explain Creativity (10)

B) Discuses in detail happiness (10)

C) Explain the nature of experienced emotions (10)

D) i) Prepare frequency distribution table from the following score (06)

10,12,11,11,20,10,16,17,18,10,11,
20,21,25,22,17,15,20,20,11,
13,15,12,17,18,19,20,15,13,18.

ii) Write note on 'Z' score. (04)

वेळ ३ तास गुण १००

सूचना

१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
४) साध्या कॅल्क्यूटरचा उपयोग करता येईल.

प्र.१) कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) मुलांमधील भाषाविकासाचे टप्पे कोणते? १०

ब)निर्णय प्रक्रिया कशी घडते?निर्णय प्रक्रियेवर परिणाम करणारे घटक कोणते? १०

क) बुध्दिमत्ता म्हणजे काय? बुध्दीमत्तेची संकल्पना व स्वरुप विशद करा. १०

प्र.२ कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) प्रेरणेचे कोणतेही दोन सिध्दांत लिहा. १०

ब) सोशल नेटवर्कींग व आपुलकीची गरज यातील संबंध स्पष्ट करा. १०

क) भावना म्हणजे काय? कॅनन बार्ड याचा भावनेचा सिध्दांत लिहा. १०

प्र.३ कोणतेही दोन प्रश्न लिहा.

अ) व्यक्तिमत्व म्हणजे काय? व्यक्तिमत्वाचा मनोविश्लेषण सिध्दांत लिहा. १०

ब) व्यक्तिमत्वाला गुणविशेष सिध्दांत लिहा. १०

क) स्व—आदरभावाचे फायदे यावर चर्चा करा. १०

प्र.४ कोणतेही दोन प्रश्न लिहा.

अ) i) खालील प्रदत्तवरुन मध्य मध्यगा व बहुलक काढा. ०७

२५,२३,१२,२३,१७,१८,२१,२१,४२,१९,३१,३२,३४,१२,१२,११

ii) मध्य व मध्यांक म्हणजे काय? ०३

ब) खालील संख्यांच्या सहाय्याने प्रमाण विचलन, विस्तार, 'Z' स्कोर २५ या संख्येचा काढा. १०

२०,२१,३०,१६,२०,२७,२४,१५,११,१५,११

क) मानसशास्त्रामध्ये संख्याशास्त्राचा उपयोग लिहा. १०

प्र.५) कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

अ) 'सर्जनशिलता' लिहा. १०

ब) 'आनंद' यावर सविस्तर चर्चा करा. १०

क) भावनीक अनुभूतिंचे स्वरुप लिहा. १०

ड) i) दिलेल्या संख्यांचा वारंवारिता तक्ता तयार करा. ०६

१०,१२,११,११,२०,१०,१६,१७,१८,१०,११
२०,२१,२५,२२,१७,१५,२०,२०,११
१३,१५,१२,१७,१८,१९,२०,१५,१३,१८

ii) 'Z' ०४

II23040507E

Marks -80 Time- 2.30 hrs.

N.B.

1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Write short notes on **any four** of the following. **20**

a) Distinction between American English and British English
b) Non-verbal Communication
c) Modes and Types of Interview
d) Principles of Creative Writing
e) Elevator Pitch
f) Indian English

Q.2. Read the following passage carefully and answer the questions below. **20**

Many great inventions are initially greeted with ridicule and disbelief. The invention of the airplane was no exception. Although many people who heard about the first powered flight on December 17, 1903 were excited and impressed, others reacted with peals of laughter. The idea of flying an aircraft was repulsive to some people. Such people called Wilbur and Orville Wright, the inventors of the first flying machine, impulsive fools. Negative reactions, however, did not stop the Wrights. Impelled by their desire to succeed, they continued their experiments in aviation.

Orville and Wilbur Wright had always had a compelling interest in aeronautics and mechanics. As young boys they earned money by making and selling kites and mechanical toys. Later, they designed a newspaper-folding machine, built a printing press, and operated a bicycle-repair shop.

In 1900 and 1901, the Wrights tested numerous gliders and developed control techniques. The brothers' inability to obtain enough lift power for the gliders almost led them to abandon their efforts. After further study, the Wright brothers concluded that the published tables of air pressure on curved surfaces must be wrong. They set up a wind tunnel and began a series of experiments with model wings. Because of their efforts, the old tables were repealed in time and replaced by the first reliable figures for air pressure on curved surfaces. This work, in turn, made it possible for the brothers to design a machine that would fly. In 1903 the Wrights built their first airplane, which cost less than $1,000. They even designed and built their own source of propulsion-a lightweight gasoline engine. When they started the engine on December 17, the airplane pulsated wildly before taking off. The plane managed to stay aloft for 12 seconds, however, and it flew 120 feet.

1. Find the words from the passage which mean- 02
   a) existing in large numbers b)done without careful thought
2. Write the antonyms of the following words. 02
   a)Inability b) Disbelief
3. Make your own sentences using the following words. 02
   a) Compelling b) Developed
4. State the suffixes used in the following words. 02
   a) Mechanical b) Impulsive

5. Add prefixes to the following words to create a new word. 02
   a) Reliable b)Interested
6. What was the reaction of people about the first powered flight? 02
7. As young boys how did Orville and Wilbur earn money? 02
8. Which was the major hurdle in designing the airplanes for Wright brothers? 02
9. What made it possible for the Wright brothers to design a machine that would fly? 02
10. State the two qualities of Wright brothers from the passage that appealed to you the most. 02

Q.3. Attempt **any two** of the following. **20**

a) Prepare a draft of a presentation on the topic of 'Global warming'
b) Write a draft of an interview of a famous social worker who attended your college for annual prize distribution.
c) Write a group discussion on 'Corruption in India'.

Q.4.A. Draft a report on **any one** of the following **08**

a) The rally organized on World Environment Day by the NSS department of your college.
b) News report on the fire in the MIDC area near your village.

B. Write a brief memoir on 'The best day of my life'. **07**

C. Write a story in about 150-200 words beginning: **05**
There was some noise outside my window. As I opened the window, I saw.....